

Juri Czabanowski en Peter Schmid, 'Hofvitaal: zo wil ik wonen!' in **Gezond Bouwen & Wonen** nr. 3 Nov. 2011, Cover magazine and pages 32-34

NL-GB-D

Artikel in architectuur-tijdschrift/ Article magazine of Architecture/ Artikel in Zeitschrift Architektur

Hofvitaal: zo wil ik wonen is samenvatting van inzending van VIBA-leden aan prijsvraag-deelname om bewoner meer bij bouwproces te betrekken;

Hofvitaal: that's the way i like to live, summary of submission by VIBA-members to contest-to involve more participation to resident at building process;

Hofvitaal: so möchte ich wohnen! Kurzfassung von Einreichung von VIBA-Mitgliedern an Wettbewerb zu Förderung breitere Teilnahme im Bau- und Wohnprozess.

Voor de ideeënprijsvraag met de titel 'Zo wil ik wonen' luidde de opgave om innovatieve, op de woonmarkt afgestemde ruimtelijke concepten te ontwikkelen. Een interdisciplinair team, werkend aan voorstellen voor gezond en milieusparend bouwen, nam de kans waar te reageren. Het ontwerpteam bestond naast architecten en stedenbouwers uit een verscheidenheid aan andere professionals, waar onder een kunst- en architectuurhistoricus, een projectontwikkelaar, een computerdeskundige, theoretici en docenten uit diverse disciplines. De inzending: een plan voor een humaan-ecologische woonwerkbuilt.

Bouwen met voorzorg

Hofvitaal: zo wil ik wonen!

Juri Czabanowski en Peter Schmid

Abbeelding 4: Zicht uit één van de serres die als thermische buffer dienen.

Afb. 1: Zestien pictogrammen vertolken zestien kwaliteiten.

Het ontwerpproces is niet altijd eenvoudig geweest. Gemeenschappelijk voor de teamleden was en bleef de achtergrondfilosofie van de Nederlandse Vereniging Integrale Bio-logische Architectuur (VIBA). Als werkmethode voor uitwisseling werd de Methode Holistische Participatie (MHP) toegepast. De methode verliep niet altijd geheel systematisch, maar zij maakte uiteindelijk de coördinatie van de diverse individuele bijdragen en een synthese tot een geheel mogelijk. In een 16-tal pictogrammen schuilt de gemeenschappelijke noemer voor de architectuurbenadering, als een soort ontwerpinstrument. Zie hiervoor afbeelding 1.

EEN VITALE EN HERBERGZAME WOONHOF

Het project stelt een hofconcept voor (Afb.2), dat in vele situaties in Nederland en in vele andere landen toepasbaar is. De naam 'Hofvitaal' was gekozen om juist daaraan te refereren. Een fysiek, psychisch en spiritueel gezond individu en een evenzo samengestelde gemeenschap wordt door het herbergzame bebouwingsconcept ondersteund. Het streven naar een multi-dimensionale harmonisatie, in onze zich steeds meer individualiserende maatschappij met haar talrijke etnische, ecologische, energetische en economische problemen, was mede een belangrijke factor bij de keuze van de bouw- en ruimtelijke vormen van de toegepaste bouwtechnieken.

Afbeelding 2: Vogelperspectief van multifunctioneel buurtschap Hofvitaal met permacultuur.

Afbeelding 6: Plattegrond.

ARTIKELREKES 'BOUWEN MET VOORZORG'

Dit artikel is het derde van de reeks 'Bouwen met voorzorg'. Deze reeks is gebaseerd op de resultaten van een twee jaar durende studie van de werkgroep VIBA-visie. De auteurs van dit artikel waren leden van de werkgroep. De werkgroep nam aan twee prijsvragen deel: 'Duurzaam Almere' en 'Zo wil ik wonen'. In het vorige en dit nummer wordt aan de hand hiervan geïllustreerd hoe de VIBA-visie in ontwerpen is vertaald. In GB&W 2011-4 komt 'bouwen voor de toekomst' aan de orde, met handreikingen om aan de slag te kunnen gaan.

BEKNOPT BEBOUWINGSBESCHRIJVING

Voor de diverse wooneenheden werd een draagconstructie ontworpen die vrije individuele indelingen mogelijk maakt. Hier zou iedere bewoner een privéruimte van 12 m² ter beschikking krijgen. Tot het woonconcept behoren eveneens werk- en praktijkruimten, toegankelijkheid van rolstoelgebruikers en voorzieningen voor verblijf bij toegenomen leeftijd.

Energiebesparing of zelfs -winst wordt bereikt door een geschikte oriëntatie en door een aangebouwde serre, overeenkomstige warmte-isolatie, driedubbele beglazing van de ramen, bodem- en wandstralingswarmte, gecontroleerde ventilatie, zonnecollectoren, PV-cellen, warmtepompen, en waterbesparende kranen en bruisproeiers of douchekoppen.

Zaken die bijdragen aan een gezond en weldoend binnenklimaat en tegelijk financieel voordeel opleveren zijn: de oriëntatie, een materiaalkeuze met opslagmassa en aangename oppervlaktetemperatuur, stralingswarmte en geconcentreerde natuurlijke ventilatie. Vanzelfsprekend worden alle toxische stoffen uitgesloten. Door netvrijschakelaars wordt elektrosmog vermeden. De voorkeur voor duurzame bouwstoffen leidt tot overwegende toepassing van hout en leem voor de dragende constructies. Een grote dakverstek verlengt de houdbaarheid van alle buitenwanden, inclusief deuren en vensters.

GROEN

Het buurtschap is verregaand groen: deels op daken, deels aan buitenwanden en uiteraard in het park- en tuingedeelte. Bewoners werken bovendien samen door gemeenschappelijk tuinbouw te bedrijven. Hierbij worden ook de overblijfselen van de composttoiletten verwerkt.

Regenwater wordt verregaand gebruikt ter bodeminfiltratie, voor zover het geen toepassing vindt in de tuinbouw en in de huishoudens. Afval wordt gescheiden verzameld en aan recyclingbedrijven aangeboden. Groenafval wordt verwerkt tot compost.

In en om het centraal gelegen multifunctionele gebouw (Afbeelding 3) kunnen gemeenschapsactiviteiten voor kinderen, jongeren en ouderen plaatsvinden.

BUURTRAAD

Het wordt aanbevolen in zo'n dorpsachtige buurtschap een vereniging van bewoners op te richten. Zij beslist in goed overleg over het beheer, het reilen en zeilen van de buurt en de gemeenschappelijke activiteiten. De bewoners krijgen een Manuele mee, een soort van gebruiksaanwijzing. Hierin is te lezen over de betekenis van een integrale benaderingswijze in combinatie met regels en adviezen voor gezond en milieuvriendelijke wonen.

ONTSTAANSPROCES

De uitwerking van het project ging gepaard met veel inspiraties en innovatieve ideeën, maar ook met meningsverschillen binnen het team. Uiteindelijk echter leidde deze tot optimale en gedifferentieerde oplossingen (Afbeelding 5). Tijdens de gemeenschappelijke zittingen werden toegestuurde ideeën bediscussieerd. De besluiten over de uiteindelijke oplossingen werden genomen, gecoördineerd en tot een synthese gebracht. Dit succesvolle feit is niet in de laatste plaats te danken aan de door alle deelnemers geaccepteerde principes. Dit monddie uit in het devies: 'Zo wil ik in een vitale hof wonen.' Het concept van Hofvitaal bevat uitstekend: een hof van Eden, een paradijsje, een hemel op Aarde! (Afbeelding 2 en 6) De kans bestaat dat een aangepaste versie van de uitgewerkte prijsvraaginzending daadwerkelijk gerealiseerd wordt. Onderhandelingen daarover zijn in volle gang. ■

Prof. em. M.A. Dr. h.c. Peter Schmid is o.a. architect en de oprichter van de VIBA. Dr. Juri Czabanowski is architectuur- en kunsthistoricus.

*Mede ontworpen en gemaakte 3D Visuals door ASK www.asking.nl

Afbeelding 5: Sfeerschets van een gedeelte van de dorpsachtige buurt.

Afbeelding 3: Het buurthuis.

PRIJSVRAAG

De Bond van Nederlandse Architecten (BNA) en de Nederlandse projectontwikkelaars NEPROM schreven een ideeën prijsvraag uit met de titel 'Zo wil ik wonen'. Het motto was 'Nederland wordt anders'. De opgave luidde om innovatieve, op de woonmarkt afgestemde ruimtelijke concepten te ontwikkelen. De visionaire, conceptuele en strategische aspecten werden daarbij door het team uitgewerkt. De keuze van situatie en omvang van het project mochten de deelnemers zelf beslissen. Er golden geen precieze financiële, juridische en technische randvoorwaarden. Wel werd in de kanttkening onderstreept dat de ingezonden ideeën binnen korte tijd op gedifferentieerde wijze verwerkelijk moesten kunnen worden. Dit betrof zowel de koop- als de huurwoningen.